

Ustawa z 1950 o przejęciu dóbr martwej ręki

Dz.U.50.9.87

1950-03-30 sprost. Dz.U.50.10.111

1970-01-01 zm. Dz.U.69.13.95

1975-06-01 zm.wyn.z Dz.U.75.17.94

1989-05-23 zm.wyn.z Dz.U.89.29.154

1999-01-01 zm. Dz.U.98.137.887

USTAWA

z dnia 20 marca 1950 r.

o przejęciu przez Państwo dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom posiadania gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego.*

(Dz. U. z dnia 23 marca 1950 r.)

Dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej zapowiedział, że o położeniu prawnym nieruchomości ziemskich, należących do Kościoła Katolickiego lub gmin wyznaniowych innych wyznań, orzeknie Sejm Ustawodawczy.

W wykonaniu tej zapowiedzi, celem usunięcia pozostałości przywilejów obszarniczo-feudalnych w dobrach martwej ręki oraz celem materialnego zabezpieczenia duchowieństwa, stanowi się, co następuje:

Art. 1. 1. ⁽¹⁾ Wszystkie nieruchomości ziemskie związków wyznaniowych przejmuje się na własność Państwa.

2. Nie podlegają przejęciu kościelne nieruchomości ziemskie, stanowiące gospodarstwa rolne proboszczów (art. 4 ust. 2 i 3), które Państwo poręcza pełniącym te funkcje duchownym, jako podstawę ich zaopatrzenia.

3. Rada Ministrów może postanowienia ust. 2 rozciągnąć w drodze wyjątku również na gospodarstwa rolne, nie objęte przepisami tego ustępu.

4. Dochody z przejętych nieruchomości przeznaczone są wyłącznie na cele kościelne i charytatywne zgodnie z postanowieniami niniejszej ustawy.

5. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych ustali szacunek dochodów, o których mowa w ust. 4, według norm Państwowego Funduszu Ziemi.

Art. 2. 1. Wszystkie ulegające przejęciu nieruchomości ziemskie przechodzą z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy z mocy prawa na własność Państwa bez odszkodowania i wolne są od jakichkolwiek obciążeń, z wyjątkiem przewidzianych w niniejszej ustawie, wraz z wszystkimi znajdującymi się na tych nieruchomościach budynkami, przedsiębiorstwami, zakładami oraz inwentarzem żywym i martwym, o ile niniejsza ustawa nie stanowi inaczej.

2. *Minister Administracji Publicznej*⁽²⁾ wyłączy od przejęcia miejsca, przeznaczone do wykonywania kultu religijnego, jak również budynki mieszkalne, stanowiące siedzibę klasztorów, kurii biskupich i arcybiskupich konsystorzów i zarządów innych związków wyznaniowych — choćby budynki te lub miejsca stanowiły część nieruchomości, podlegających przejęciu na własność Państwa.

3. Rada Ministrów może rozszerzyć zakres przedmiotów majątkowych, podlegających wyłączeniu w myśl ust. 2.

Art. 3. 1. Pozostają nienaruszone prawa użytkownika nieruchomości ziemskich lub ich części, przejętych na rzecz Państwa, przysługujące bezrolnym, małorolnym i średniorolnym chłopom, wynikające z ważnie zawartych umów dzierżawnych, obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Wszelkie inne umowy dzierżawne lub prawa użytkownika nieruchomości ziemskich, przejętych na rzecz Państwa lub ich części mogą być przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej uznane za wygasłe bez odszkodowania.

3. Umowy zbycia podlegających przejęciu nieruchomości ziemskich lub ich części, dokonane po dniu 22 lipca 1944 r. z wyjątkiem umów, zawartych na rzecz bezrolnych, małorolnych i średniorolnych chłopów, mogą być przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej uznane za nieważne.

4. Ministrowie Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Administracji Publicznej mogą swoje uprawnienia przekazać podległym organom.

Art. 4. 1. Nieruchomościami ziemskimi związków wyznaniowych w rozumieniu niniejszej ustawy są wszelkiego rodzaju nieruchomości ziemskie, należące do kościoła lub innego związku wyznaniowego albo do ich instytucji, zakładów, zakonów, zgromadzeń lub jakichkolwiek innych jednostek organizacyjnych i organów, bez względu na ich formę prawną oraz cele, na jakie dotychczas obracane były dochody z tych nieruchomości.

2. Gospodarstwami rolnymi proboszczów, które Państwo poręcza tym duchownym na podstawie art. 1 ust. 2, są nieruchomości ziemskie (ust. 1), znajdujące się w posiadaniu proboszczów (choćby były oddane w dzierżawę) w granicach do 50 ha, a na terenie województw: poznańskiego, pomorskiego i śląskiego — do 100 ha.

3. W przypadku, gdy gospodarstwo rolne proboszcza przekracza granicę obszaru, określoną w ust. 2, przejściu na rzecz Państwa podlega jedynie nadwyżka obszaru ponad tę granicę.

4. O tym, czy nieruchomość ziemską posiada charakter nieruchomości związku wyznaniowego w rozumieniu ust. 1, orzeka *Minister Administracji Publicznej*⁽³⁾.

5. O tym, czy nieruchomość stanowi gospodarstwo rolne proboszcza (ust. 2), orzeka *Minister Administracji Publicznej*. O określeniu nadwyżki, podlegającej przejściu (ust. 3), orzeka *Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej*. *Ministrowie mogą swoje uprawnienia, przewidziane w niniejszym ustępie, przekazać podległym organom*⁽⁴⁾.

Art. 5. 1. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych obejmie niezwłocznie nieruchomości ziemskie, podlegające przejściu na własność Państwa z tym, że objęcie nadwyżek obszaru gospodarstw rolnych proboszczów (art. 4 ust. 3) nastąpi dopiero po wydaniu orzeczenia o określeniu nadwyżki w trybie art. 4 ust. 5.

2. Rada Ministrów określi zasady zarządzania przejętymi nieruchomościami.

Art. 6. Jeżeli przejściu podlega nadwyżka obszaru gospodarstwa rolnego proboszcza (art. 4 ust. 3), a w skład tego gospodarstwa wchodzi budynki oraz inwentarz żywy i martwy — Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej zapewni temu gospodarstwu niezbędne do jego prowadzenia budynki oraz inwentarz żywy i martwy.

Art. 7. 1. Rada Ministrów może niektóre kategorie nieruchomości ziemskich, podlegających przejściu na podstawie niniejszej ustawy albo też poszczególne obiekty pozostawić w zarządzie i użytkowaniu kościelnych instytucji, zakładów, zgromadzeń lub innych kościelnych jednostek organizacyjnych i organów albo też przekazać te nieruchomości w ich zarząd i użytkowanie.

2. Rada Ministrów ustali tryb zarządu i użytkowania (ust. 1), a w szczególności określi, czy oddanie w zarząd i użytkowanie nastąpi za odpłatą na rzecz Funduszu Kościelnego, czy bez odpłaty.

Art. 8. Dochód z nieruchomości ziemskich, przejętych na mocy niniejszej ustawy, oraz dotacje państwowe, uchwalane przez Radę Ministrów, tworzą Fundusz Kościelny.

Art. 9. 1. Fundusz Kościelny świadczyć będzie na następujące cele:

- 1) utrzymanie i odbudowa kościołów,
- 2) udzielanie duchownym pomocy materialnej i lekarskiej oraz organizowanie dla nich domów wypoczynkowych,
- 3) ⁽⁵⁾ (skreślony),
- 4) ⁽⁶⁾ opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne duchownych w wymiarze określonym w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887),
- 5) wykonywanie działalności charytatywno-opiekuńczej.

2. Rada Ministrów może rozszerzyć zakres celów Funduszu Kościelnego również na inne potrzeby kościelne i charytatywne.

Art. 10. 1. Fundusz Kościelny podlega nadzorowi Ministra Administracji Publicznej.

2. Statut, uchwalony przez Radę Ministrów, określi organizację Funduszu Kościelnego, sposób tworzenia jego organów i zasady działalności.

3. Statut Funduszu Kościelnego zabezpieczy przeznaczenie na cele danego związku wyznaniowego dochodów, płynących z nieruchomości, przejętych od tego związku oraz

zapewni udział duchowieństwa i wierzących w organach Funduszu.

Art. 11. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia wyda przepisy niezbędne dla wykonania art. 1-3, a w szczególności ustalić może, jakie długi i ciężary, ciążące na przejętych nieruchomościach, zostaną utrzymane oraz określi sposób ustalania czynszu dzierżawnego w przypadkach przewidzianych w art. 3 ust. 1 i 2.

Art. 12. ⁽⁷⁾ (uchylony).

Art. 13. Wykonanie ustawy porucza się Ministrom: Administracji Publicznej, Rolnictwa i Reform Rolnych, Sprawiedliwości i Finansów.

Art. 14. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przypisy:

* Z dniem 23 maja 1989 r. nieruchomości lub ich części pozostające w dniu wejścia w życie we władaniu kościelnych osób prawnych, stają się z mocy prawa ich własnością, jeżeli podlegały przejęciu na własność Państwa z mocy ustawy, zgodnie z art. 60 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U.89.29.154).

¹⁾ Art. 1 ust. 1 zmieniony przez pkt 1 obwieszczenia z dnia 28 marca 1950 r. o sprostowaniu błędów (Dz.U.50.10.111).

²⁾ Z dniem 1 czerwca 1975 r. wojewoda zgodnie z § 2 pkt 19 rozporządzenia z dnia 30 maja 1975 r. w sprawie określenia zadań i uprawnień należących do powiatowych rad narodowych i naczelników powiatów, które przejmują wojewódzkie rady narodowe i wojewodowie (Dz.U.75.17.94).

³⁾ Z dniem 1 czerwca 1975 r. wojewoda zgodnie z § 2 pkt 19 rozporządzenia z dnia 30 maja 1975 r. w sprawie określenia zadań i uprawnień należących do powiatowych rad narodowych i naczelników powiatów, które przejmują wojewódzkie rady narodowe i wojewodowie (Dz.U.75.17.94).

⁴⁾ Z dniem 1 czerwca 1975 r. wojewoda zgodnie z § 2 pkt 19 rozporządzenia z dnia 30 maja 1975 r. w sprawie określenia zadań i uprawnień należących do powiatowych rad narodowych i naczelników powiatów, które przejmują wojewódzkie rady narodowe i wojewodowie (Dz.U.75.17.94).

⁵⁾ Art. 9 ust. 1 pkt 3 skreślony przez art. 99 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.98.137.887) z dniem 1 stycznia 1999 r.

⁶⁾ Art. 9 ust. 1 pkt 4 zmieniony przez art. 99 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.98.137.887) z dniem 1 stycznia 1999 r.

⁷⁾ Art. 12 uchylony przez art. VII pkt 8 ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. Przepisy wpeoradzające Kodeks karny (Dz.U.69.13.95) z dniem 1 stycznia 1970 r.

(Publikacja: 22-07-2002 Ostatnia zmiana: 09-11-2003)

Oryginał.. (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,1323>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty

JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl